

اخلاق فمینیستی در بوته نقد قرآن و حدیث

www.ketab.ir

ژاله پرویزی

حجت الاسلام دکتر محمد مهدی حاجیلوئی محب

اخلاق فمینیستی در بونه نقد قرآن و حدیث

ژاله پرویزی

حجت الاسلام دکتر محمد مهدی حاجیلونی محب

ناشر: عاصم

صفحه آرای: واحد هنری انتشارات عاصم

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۶-۷۷-۰

قیمت روی جلد: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

سرشناسه: پرویزی، ژاله / ۱۳۵۶-

عنوان و نام پدیدآور: اخلاق فمینیستی در بونه نقد قرآن و حدیث /

ژاله پرویزی، محمد مهدی حاجیلونی محب.

مشخصات نشر: تبریز: انتشارات عاصم، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۱۱۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۱۶-۷۷-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: اخلاق فمینیستی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Feminist ethics -- Religious aspects -- Islam

موضوع: اخلاق فمینیستی -- جنبه‌های قرآنی

موضوع: Feminist ethics -- Qur'anic teaching

شناسه افزوده: حاجیلونی محب، محمد مهدی، ۱۳۵۶-

رده بندی کنگره: BP۲۳۰/۱۷۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۱۸۱۷۷

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب اعم از چاپ، کپی، تکثیر، ذخیره در

سیستم‌های بازیابی محفوظ است.

مركز پخش: نشر عاصم: ۰۹۱۴۵۸۷۴۳۵۲

پست الکترونیکی ناشر: nashre.asem@gmail.com | آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۱۸، واحد ۱۱۸ | وبسایت: www.asembook.ir

پیشگفتار

با بعثت پیامبر اسلام ﷺ در قرن ششم میلادی، اسلام، شخصیت زنان را به قدری ارزش نهاد که گاه مورد اعتراض مردم قرار می گرفت. از نگاه اسلام، زن و مرد هر دو، انسان، مخلوق خدا و برابرند. اما این برابری، برابری در تعبّد و بندگی،^۱ کرامت انسانی^۲ و در نتیجه، دست یابی به کمالات و فضائل اخلاقی و انسانی است،^۳ نه، برابری در احکام و وظایف و حتی حقوق.

اسلام نه تنها مردان را بر زنان برتری نداده، بلکه تنها ملاک برابری برای زنان و مردان را ایمان و تقوا دانسته است. افزون بر این، زنان را نیز بر مردان برتری نداده است و آنان را به تمرّد و عصیان و طغیان و بدبینی نسبت به مردان وادار نکرده است.

فمینیسم ها معتقدند اخلاق سنتی غرب رفتار زنان را بی ارزش و سطحی می داند و در تاریخ دو هزار ساله غرب، همواره اخلاق مردانه بوده و هیچ نشانی از اخلاق زنانه وجود نداشته است، بدین روی، برای پایان دادن به این نابرابری، در رفتار اخلاقی زنان و مردان می گویند: رفتارهای اخلاقی نباید از جنسیت افراد تأثیر بپذیرد، زیرا جنسیت نه در انسانیت افراد مؤثر است و نه در اخلاق آن ها.

۱. ذاریات (۵۱)، آیه ۱۵۶.

۲. اسراء (۱۷)، آیه ۱۷۰.

۳. نحل (۱۶)، آیه ۱۹۷.

فمینیسم با قائل شدن به تشابه زنان و مردان، به اخلاق روی آورده است که این گونه نگرش‌ها، پیامدهای غیراخلاقی، مانند از بین بردن تفاوت‌های فطری زنان و مردان را در پی داشته است. فمینیست‌ها با انتقاد به فلسفه سنتی اخلاق، آن را اخلاق مردانه می‌دانند و در مقابل، از اخلاق زنانه و ویژه‌ای به عنوان اخلاق مسئولیت‌گرا سخن می‌گویند.

البته تعبیر اخلاق زنانه نشان‌دهنده ویژگی‌های اخلاقی است که در گذشته تجربه فرهنگی بشر، بیشتر در زنان نمایان شده، ولی با این حال، می‌تواند در تصویر کلی اخلاق، جایگاه داشته باشد. در واقع، فمینیست‌ها کوشیده‌اند، این را نشان بدهند که تا جایی که موقعیت‌های اجتماعی زنان و مردان، تفاوت‌های قابل توجهی با هم دارند، جنسیت، باید هم‌چون مقوله‌ای مهم از تحلیل اخلاقی مورد نظر قرار گیرد.

کارول گیلیگان که خود نمایان میان این دو اخلاق را برجسته ساخته است، در مورد رابطه میان دو نوع اخلاق عدالت‌گرا و مسئولیت‌گرا بر این نظر است که باید آن‌ها را مکمل یکدیگر دانست. در غیر این صورت، هر یک از آن‌ها به تنهایی ناقص و ناتمام خواهد بود.^۱ هر چند گیلیگان تصریح می‌کند که اخلاق مردان و زنان را کاملاً جدا از هم نمی‌داند، اما بسیاری از نقادان معتقدند که وی به اخلاق شدیداً زنانه، متمایل شده است.

فضایل و ارزش‌های اخلاقی، اموری واقعی‌اند که برخی از آن‌ها زمان و مکان شمول بوده و همه انسان‌ها اعم از زن و مرد را شامل می‌شود. گرچه با توجه به خصوصیات هر یک از مرد و زن، برخی فضایل از مرد شایسته‌تر و برخی برای زن زینده‌تر است، اما نمی‌توان گفت که فضایل و رذایل به دو دسته‌ی زنانه و مردانه تقسیم می‌شوند، یا فضایل مردانه بر فضایل زنانه، رجحان دارد یا برعکس.

به امید این که دست‌کم، مردان و زنان با ایمان جوامع اسلامی، فریب ظاهر برخی

۱. کارول گیلیگان، با صدایی متفاوت: نظریه روانشناختی و رشد زنان، ترجمه مهناز شهر آرایسی،

شعارهای فمینیستی عدالت‌نما را نخورده و با تکیه بر کلام وحی و سخن معصومان علیهم‌السلام و بهره‌گیری از تربیت و اخلاق اسلامی، به سعادت دنیوی و اخروی نائل گردند. این تحقیق و بررسی، در سه فصل سامان یافته است. فصل اول، به کلیات پرداخته و تعریف موضوع، اهمیت، ضرورت، اهداف، پیشینه، پرسش‌ها، مفاهیم و مبانی را بیان داشته است. فصل دوم، اصول اخلاق فمینیست و الگوهای اخلاق فمینیستی را بیان می‌کند. فصل سوم، نقد اصول اخلاق فمینیستی در قرآن و روایات را بیان کرده است.